

Tanum

Information från Tanums kommun

Nummer 51

December 2020

*J år är ingen vanlig jul.
Var rädd och dig och dina kära.
God Jul & Gott Nytt År!*

4 Klimat-
och
miljötema

16 Bäddar
i
beredskap

24 Följ ditt
bygglovs-
ärende

INNEHÅLL

Tema: Klimat och miljö	4-12	Tillsyn för att minska smittspridningen	15
Ny klimat- och miljöstrategi	4	Peter Husberg, ny alkoholhandläggare	15
Klimatlöften för 2021	6	Bäddar i beredskap på Kompassen	16
Lilja Gunnarsson, miljöstrateg	6	Nu lyfter vi äldreomsorgen	17
De städer våra stränder	7	Ny utemiljö på Naturförskolan i Grebbestad	17
Ett enat Bohuslän -- mot en hållbar destinationsutveckling	8	Positiv motorkultur för unga	18
Intresset för cykel- och vandringsleder växer	9	Många elever får specialkost	19
Fler toaletter för en Hållbar Skärgård	10	Nya lokaler och miljötank på daglig verksamhet..	20
Mat- och miljötema på fritidsgårdarna	10	Samverkan mellan skola och näringsliv sår frön för framtiden	21
Försenat införande av hemsortering i fyrfackskärl	11	Hamn & Sjö - Årets företagare 2020	22
Hemtjänsten satsar på eldrift	12	Tanums Gestgifveri - Årets turistpris 2020	23
Biblioteket sprider läsglädje digitalt	12	Följ ditt bygglovsärende med vår nya e-tjänst	24
Världsarvssagor – att skapa sagor av barns berättande	13	Digitala detaljplaner – mer än dokument på nätet..	25
Tanum – en trygg plats för boende och besökare	14	Budget 2021	26
		Tanums Hamnar AB informerar	27
		Tanums Bostäder AB informerar	28

Texterna är skrivna under november månad och fakta i artiklarna gällde när tidningen gick i tryck. Fakta i artiklar om pandemin kan ha ändrats sedan dess.

OMSLAGSBILD: Solnedgång i Tanums kommun. FOTO: Mostphotos.se

Håll huvudet kallt, hjärtat varmt och händerna rena!

Visa omtanke, hjälp till att bromsa smittspridningen genom att

- Stanna hemma även om du bara känner dig lite sjuk
- Tvätta händerna ofta med tvål och vatten.
- Arbeta hemifrån om det finns möjlighet.
- Håll avstånd till andra både inomhus och utomhus.
- Avstå sociala sammanhang med större antal deltagare.
- Testa dig vid symptom.

Dina val spelar roll och gör skillnad!

Följ utvecklingen på www.tanum.se eller www.facebook.com/tanumskommun

Ett fantastiskt jobb under pandemin

Pandemin fortsätter att skapa en oro i samhället. Vi har ställt om mycket av den kommunala verksamheten där vi följer Folkhälsomyndighetens rekommendationer. Personalen i våra kommunala verksamheter gör ett fantastiskt jobb i denna svåra situation. Glädjande är att vi i dagsläget inte har någon smitta på våra äldreboende eller i hemsjukvården.

Vårt näringsliv har svåra utmaningar där många branscher har det riktigt tufft. Jag är imponerad av våra företagens kreativitet att ställa om sina verksamheter efter rådande omständigheter. Handla med omtanke och handla lokalt så Tanums kommun har ett livskraftigt näringsliv även efter pandemin.

Måndagen den 30 november var det dags för årets sista kommunfullmäktige, där bland annat budget 2021 antogs. Budgeten redovisar ett överskott på 25,5 mkr, ett bra resultat krävs för att finansiera investeringar som är nödvändiga för en fortsatt positiv utveckling av Tanums kommun.

Investeringsbudgeten uppgår till 187 mkr där den största investeringsposten är VA-verksamheten. Andra stora investeringar framåt är boendeplatser inom äldreomsorg, nya förskolelokaler i Rabbalshede, Bullaren, Grebbestad och Fjällbacka, ombyggnad av Hamburgsundsskolan, ny räddningsstation och nya ambulanslokaler i Tanumshede samt ombyggnad av Fjällbacka kaj. För perioden 2021–2013 uppgår investeringsramen till 633 mkr.

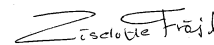
Många spännande projekt har blivit färdiga under sommaren och hösten, till glädje för oss kommuninvånare

och våra besökare. Visst har det blivit fint på Affärsvägen i Tanumshede och i Grebbestad på strandpromenaden? T-piren är på plats och fiskebåtarna är tillbaka i sin hemmahamn i Grebbestad. Hyresgäster har flyttat in i Peo Hedemyrs fastigheter AB i Tanumshede och i Tanums Bostäder AB:s lägenheter på Esplanaden i Grebbestad. Sammanlagt är det cirka 50 hyresrätter, vilket är oerhört glädjande.

Jag ber er alla att hjälpa till att minska smittspridningen av covid-19, vi måste hålla i och hålla ut. Pandemin är en prövning speciellt så här i juletider, men vi måste alla hjälpas åt under denna turbulenta tid och följa Folkhälsomyndighetens rekommendationer.

Var rädda om er och varandra ♥

God Jul & Gott Nytt År!

Liselotte Fröjd
Kommunstyrelsens
ordförande (M)
liselotte.frojd@tanum.se

Klimat- och miljöstrategi

Hållbar utveckling definieras av FN som utveckling som tillfredsställer dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina behov. Tanums kommun tar ansvar för att bidra till en mer hållbar framtid, bland annat genom att ha antagit en klimat- och miljöstrategi som gäller 2020–2024.

Klimat- och miljöstrategin har tagits fram av en parlamentarisk grupp bestående av en representant från respektive parti i kommunfullmäktige. Strategin tar sin utgångspunkt i att antagna åtgärder ska minska klimat- och miljöpåverkan från organisationen Tanums kommun och de helägda bolagen Tanums Bostä-

der AB och Tanums Hamnar AB. Det övergripande mätbara målet för Tanums kommun är att kommunens utsläpp av växthusgaser ska minska med 20 procent räknat från 2019 till 2024.

De områden som åtgärder och mätbara delmål berör, är transporter, livsmedel, energi, avfall och återvinning och konsumtion, vatten och avlopp, byggnation och anläggningar, havsmiljö, besöksnäring, uppköp och inköp, finans och skuldförvaltning, utbildning och kommunikation, samt utvalda fokusområden inom Agenda 2030. Dessa fokusområden är rent vatten och sanitet, hållbar energi för alla, hållbara städer och samhällen, hållbar konsumtion och produktion, bekämpa klimatförändringarna, hav och marina resurser, samt ekosystem

och biologisk mångfald.

Under hösten kommer en åtgärdsplan tas fram, för att underlätta arbetet med klimat- och miljöstrategin. De områden som har störst påverkan på klimatet kommer att vara prioriterade till en början, bland dessa ingår transporter, livsmedel och energi.

För att minska koldioxidutsläppen från kommunens transporter ska fordonsflottan gradvis bytas ut till fossilfria bilar. Kommunens personal ska också öka användningen av digitala hjälpmedel, för att på så sätt minska antalet resor. För att nå målet behöver kommunen till exempel skapa en infrastruktur för laddning av elfordon och upphandla klimatsmarta transporter.

Målsättningarna inom kategorin

livsmedel handlar om att andelen ekologiska och närproducerade livsmedel ska öka, och att matsvinnet i de kommunala köken ska minska. Detta ska ske genom att till exempel prioritera ekologiska livsmedel vid upphandling, och att införa system för minskning av matavfall i alla led.

Inom kategorin energi kommer kommunen att fortsätta att arbeta med energibesparingar. Kommunen köper bara in fossilfri el och har ett mål om att hälften av kommunens energianvändning ska vara lokalt producerad. Detta kan uppnås med kommunens egna vindkraftverk och

en satsning på solenergi.

Kommunens arbete med upphandling fyller en stor roll för att uppnå målen i klimat- och miljöstrategin. Ett arbete med att ta fram en ny upphandlingspolicy har påbörjats under hösten. Med stöd av denna ska kommunens verksamheter lättare kunna identifiera relevanta miljökrav och upphandla klimatsmart. Tanums kommun kommer också att arbeta för att avfallstrappan ska genomsyra all resursanvändning (se faktaruta). Metoder för hur kommunen kan använda sig av cirkulära flöden ska undersökas.

Faktaruta

År 2015 antog FN:s medlemsländer Agenda 2030, en universell agenda som innehåller de 17 Globala målen för en ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbar utveckling. Agenda 2030 ska minska fattigdom, orättvisor och ojämlikheter, samt lösa klimatkrisen under de kommande 10 åren. För att uppnå målen krävs det att både regeringar, privat sektor, civilsamhälle och medborgare samarbetar.

Avfallstrappan

1. Förebygga, förhindra att avfall skapas, så kallad avfallsminimering
2. Återanvända
3. Återvinna material
4. Utvinna energi genom förbränning
5. Deponera, det vill säga lägga på soptipp

Enligt avfallstrappan bör vi alltså i första hand se till att det skapas så lite avfall som möjligt. Det är det bästa sättet att minska användningen av jordens resurser och påverkan på miljön.

Särskilt viktigt är det att minimera mängden farligt avfall.

1. Det avfall som faktiskt finns ska vi försöka återanvända, till exempel genom att skänka bort gamla saker, lämna dem till second hand-butiker eller sälja leksaker du vuxit ifrån på barnloppis. Även pantflaskor i glas är ett exempel på återanvändning.
2. När återanvändning inte är möjligt ska vi återvinna materialet. Det gör vi idag bland annat med förpackningar och tidningar men också genom kompostering eller rötning av matavfall och trädgårdsavfall.
3. Om avfallet inte kan materialåtervinnas ska energin i avfallet utvinnas genom förbränning. Idag lämnar Rambo AB allt material som ska energiutvinnas på Lillesjöverket i Uddevalla.
4. Som ett sista alternativ ska deponering väljas. Då gräver man ned soporna och lämnar problemet åt framtiden.

Kommunernas klimatlöften 2021

Tanums kommun har, tillsammans med alla andra kommuner i Västra Götaland, bjudits in att anta ett eller flera klimatlöften att uppfylla under 2021. Inbjudan kommer från "Klimat 2030 – Västra Götaland ställer om", vilket är en kraftsamling för västsvenska aktörer, som agerar för en attraktiv och hållbar framtid.

Kommunernas klimatlöften är en satsning som ska utmana och stödja kommuner att genomföra åtgärder för en bättre miljö. Kommunernas klimatlöften består av 20 konkreta åtgärder där kommunen har rådighet, som är beprövade och som ger stor utsläppsminskning.

Kommunstyrelsen i Tanum beslutade den 4 november 2020 att anta 13 klimatlöften.

- Vi använder en klimatstyrande resepolicy.
- Vi klimatväxlar tjänsteresor.
- Vi ställer krav i upphandling för transportdelen i nya avtal.
- Vi minskar inköpen av fossilbase-erade engångsprodukter.
- Vi analyserar inköpens klimatpåverkan och ställer krav i prioriterade upphandlingar.
- Vi använder cirkulära möbler.
- Vi mäter matsvinn i offentlig verksamhet och har mål.
- Vi beräknar klimatpåverkan från maten i offentlig verksamhet och har mål.
- Vi gör investeringar för energi-effektiviseringar.
- Vi producerar egen solex.
- Vi har 100 procent förnybar el i kommunens elavtal.
- Vi finansierar investeringar i egen verksamhet genom grön obligation.

- Vi arrangerar event/aktiviteter riktat till allmänheten om klimat.

Alla kommuner i Västra Götaland står bakom *Klimat 2030 – Västra Götaland ställer om*, det är en gemensam satsning så att vi kan öka takten för att nå våra gemensamma mål. Kommunen kommer även att få redovisa vilka åtgärder de redan har genomfört och på så sätt vara en förebild för andra kommuner.

Genomförandet av kommunernas klimatlöften överlappar till stor del kommunens arbete med klimat- och miljöstrategi och satsningen Fossilfria transporter 2030. Flera kommunala förvaltningar och bolag kommer att arbeta med genomförandet av de olika åtgärderna.

Vill du läsa mer om vad de olika löfterna innebär? Surfa in på klimat2030.se/klimatloften

Ny miljö- och klimatstrategi

Tanums kommun satsar på att samhället ska utvecklas på ett hållbart sätt. För att nå målen har kommunen bland annat tagit fram en klimat- och miljöstrategi och anställt en miljöstrateg för att samordna arbetet.

Lilja Gunnarsson, vad gör en miljöstrateg?

Jag arbetar främst med att samordna kommunens klimat- och miljöstrategi. I det ingår också att arbeta med uppföljning och utveckling av kommunens hållbarhetsarbete. Tanums kommun arbetar redan idag med kli-

mat- och miljöfrågor, men en strategi är nödvändig för att samordna arbetet och för att höja ambitionsnivån.

Vad är det bästa med ditt jobb?

Det är vetskapen om att mitt arbete

kan bidra till en bättre miljö. Jag har varit engagerad i miljöfrågor sedan jag var liten, men när jag själv blev förälder kändes miljön och framtiden ännu viktigare. Vad vill vi lämna över för värld till våra barn?

Kan du berätta lite om dig själv?

Jag studerade biologi i Uppsala, och gjorde mitt examensarbete på Nordens Ark. Jag bor på landet här i Tanums kommun, tillsammans med man, två barn och en katt. Fritiden spenderar jag helst i stallet eller med något kreativt hantverk.

De städare våra stränder

Tonvis av strandskräp samlas varje år in av anställda vid Tanums kommuns arbetsmarknadsenhet. Enbart detta års första åtta månader var det 20 ton skräp som togs om hand.

– Vi har ett fantastiskt gott gäng med väldigt duktiga människor som gör ett fantastiskt bra jobb, berömmar samordnaren Petra Hagberg.

Åtta anställda, sex kvinnor och två män, ingår i ordinarie styrka för strandstädningen. De är igång året om, men hänsyn måste tas till vädret som kan göra klippstränder hala och farliga.

Merfat Abu-alhasan och hennes arbetskamrater uppskattar arbetet för miljön:

– Jätteviktigt, säger hon.

Arbetet är också viktigt av andra skäl.

– Vi hjälper naturen men också människor till arbete, eftersom vi anställer människor i utanförskap. Det här är win-win, säger Petra Hagberg som också lyfter fram betydelsen för turismen.

Mängder av skräp samlas av strandstädarna.

Ja, vi kan! Arbetsmarknadsenhetens strandstädare får beröm för sina insatser. Till gruppen hör, från vänster, Teberah Seltanay Bahare, Qader Mahmoud, samordnaren Mohamad Alsalem, Amer Alnader, Nehad Jrida och Merfat Abu-alhasan.

Förstärkning

Projektpengar från Västkuststiftelsen har gjort det möjligt att höja ambitionsnivån i städningen av kommunens långa kuststräcka. I somras var det också extra många ungdomar på stränderna. 25 i stället för vanligtvis 10 ungdomar, med behov av hjälp med att få sommarjobb, erbjöds arbete med strandstädning. Därtill blev det viss förstärkning genom kommunens särskilda satsning på feriarbeten detta coronaår.

Qader Mahmoud trivdes med att arbeta ihop med ungdomarna:

– Mycket roligt.

Det gav nya kontakter och möjligheter att träna på svenskan. Språkträning blir det också när gruppen inte kan vara ute och städa.

Transporter

När städning sker på öar har arbetsmarknadsenheten god hjälp av kommunens räddningstjänst, som hyr ut båt och skeppare för städpatrullens båtresor.

Professionella strandstädare med

lämpliga båtar hjälper till att föra i land soporna. Arbetsmarknadsenheten transporterar säckarna på fastlandssidan.

Det är också många som jobbar ideellt för att hålla stränderna rena. Den digitala strandstädarkarta som lanserats av projektet Ren kust är ett hjälpmedel för såväl privatpersoner som andra engagerade.

– Det är jättebra att använda denna app. Då får vi veta exakt var det finns skräp som vi kan åka och hämta, säger samordnaren Mohamad Alsalem.

Plastpellets

Förutom de vanliga strandsoporna sker det också ofta enskilda stora utsläpp i havet. Arbetsmarknadsenhetens grupp har under årens lopp varit med och sanerat stränder från olja och även samlat in paraffinklumpar. I år flöt det iland pyttesmå plastpellets. Tanumskusten var inte värst drabbad, men det blev ändå ett antal säckar med pellets och sand som inte kunde sällas bort.

Ett enat Bohuslän tar klivet fram mot en hållbar destinationsutveckling

För att stärka Bohuslän som destination och besöksnäringens utveckling här, samverkar Bohusläns kommuner under "Ett enat Bohuslän". Nytt fokusområde för 2020 är bland annat Hållbarhet. Samtidigt lanseras Hållbarhetsklivet, Turistrådet Västsveriges samlade initiativ för en hållbar besöksnäring.

Ett enat Bohusläns hållbarhetsprojekt är precis i begynnelsefasen och fokus för Tanum och Strömstads kommun ligger nu på att samla mer information från olika håll; genom samarbete med sakkunniga inom området och att ta del av andra destinationers goda exempel. De kommer också att ha en nära dialog med näringslivet genom projektets gång. Ett gott samarbete här är A och O.

Projektets första fokusområdet kommer att bli Kosterhavet.

– Det började egentligen med att Strömstad och Tanum, hösten 2019, gav Kosterhavets nationalpark en 10-årig födelsedagspresent, med ett löfte om att gemensamt inleda ett

arbete för att sträva mot en hållbar destinationsutveckling. Nu har vi påbörjat det arbetet, med Tanum och Strömstad som ansvariga, säger Elenor Olofsson, näringslivsutvecklare på Tanums kommun

Tanums kommun har sedan tidigare tagit initiativ till att strategiskt arbeta för en hållbar destinationsutveckling. I kommunens besöks-

näringsstrategi har man betonat att tillväxt ska ske på ett ansvarsfullt och hållbart sätt samt att besöksnäringen pekats ut som en viktig faktor i den nyligen antagna klimat- och miljöstrategin.

Några av tidigare initiativ till att strategiskt arbeta för en hållbar destinationsutveckling, är "Hållbar Skärgård", för ett hållbart friluftsliv i skärgården och "Sommarvärdar och infrastruktursatsningar i Fjällbacka" för att möta en hållbar bussturism.

Kommunstyrelsen beslutade den 7 november att ställa sig bakom Hållbarhetsklivet för besöksnäringen. Att kommunen förbinder sig att beakta Hållbarhetsklivets fyra grundprinciper, tar aktiv ställning för en hållbar besöksnäring och dela med sig av initiativ som tas inom hållbar besöksnäring.

– Det ligger i kommunens linje att ansluta sig till Hållbarhetsklivet, när vi nyligen antagit en klimat- och miljöstrategi. Det känns meningsfullt att ha kommit igång, och att arbeta tillsammans för en hållbar destinationsutveckling, säger Elenor Olofsson.

Ett enat Bohuslän

Sedan 2014 samverkar Bohusläns kommuner och besöksnäringens aktörer kring Bohuslän som destination och stärka besöksnäringens utveckling. Varje år tas några fokusområden fram, Hållbarhet är ett av fem 2020.

Hållbarhetsklivet är Västsveriges samlade initiativ för en hållbar besöksnäring där offentliga och privata aktörer agerar för att ställa om till ett hållbart samhälle, utvecklat av Turistrådet Västsverige AB. Hållbarhetsklivet är direkt kopplat till flera av de 17 målen i Agenda 2030, och baseras på fyra grundläggande principer som blir utgångspunkten inom utveckling och marknadsföring av besöksnäringen i Västsverige.

- Så lite onödig miljöpåverkan som möjligt, bra för både boende och besökare.
- Fler besökare när och där det inte är fullt.
- Förlängning av säsong ger fler heltidsjobb och mer robusta verksamheter.
- Hållbarhetsklivet, som fungerar som ett kommunikationsverktyg för att få med andra på tåget mot målet.

Intresset för cykel- och vandringsleder växer

Cykel- och vandringstrenden har vuxit de senare åren, nationellt och lokalt. Inte minst under covid-19. Tanums kommun har visioner och ambitioner att utveckla fler cykelleder, vilket skulle skapa positiva effekter för både lokalbefolkning, besökare och turister.

Det görs både regionala och kommunala satsningar gällande cykelleder.

– Samarbetet "Ett enat Bohuslän" initierade ett arbete för att etablera en nationell cykelled genom Bohuslän, vilken fått namnet Västkostleden.

Tanken är att knyta an till Kattegattleden, som går hela vägen genom Halland upp till Göteborg. Nästa steg är att knyta vår cykelled till de norska lederna, berättar Elenor Olofsson, näringslivsutvecklare Tanums kommun.

Västra Götalandsregionen beviljade nyligen projektet "Utveckling av hållbara och kvalitetssäkrade leder" som syftar till att öka tillgängligheten och skapa ett nät av fler kvalitetssäkrade och trygga regionala leder i Västra Götaland. Det innefattar både vandrings- och cykelleder, så nu fortsätter det arbetet med Västkoststiftelsen i spetsen.

På lokal nivå finns det också planer för att underlätta trafiken för cyklister och gångare genom att utveckla fler cykelleder. Grunden i uppdraget var att hitta befintliga vägar och stigar för att cyklister och gångare ska slippa trängas med biltrafik på trånga allmänna vägar, vilket idag innebär en trafiksäkerhetsrisk. Målsättningen är också att hitta cykelvänliga vägar som knyter alla våra samhällen samman.

– Vi har hittat flera framkomliga vägar, men de passerar fastigheter och enskilda vägar som privata markägare och vägföreningar ansvarar för. Förhandlingar pågår med markägare och i mångt och mycket finns det många positiva röster bakom projektet, säger Rolf Lundholm, exploateringsingenjör Tanums kommun.

En av de cykelvägar som idag står färdig är den mellan Sportshopen och Grebbestad.

I området runt Bottnafjorden pågår ett samarbete med Sotenäs kommun, som handlar om att binda ihop vandrings- och cykelleder över kommungränsen. En del av den här satsningen är en enkilometers led mellan Gerlesborgsskolan och KKV (Konstnärernas Kollektivverkstad), något som skulle underlätta för de studerande, då den sträckan idag innebär en trafikfara för eleverna, framförallt under höst- och vinterperioden. Eftersom intresset för att cykla ökar, ligger det i många

intresse att man får cykla ostört och inte trafikfarligt.

Det är mycket att ta hänsyn till i utvecklingen av cykelleder. Dels är det mycket kostsamt att bygga cykelväg längs allmän väg, och dels är det inte alltid möjligt rent utrymmesmässigt, Trafikverkets krav sätter stopp. Det blir en prioriteringsfråga vilka sträckor som är viktigast. I nuläget byggs en cykelväg mellan Hamburgsund och Slottet, en led på 1,5 km och sträckan mellan Fjällbacka och Grebbestad undersöks för att hitta framkomliga vägar, alternativt till väg 163. På önskelistan finns bland annat en cykelvänlig sträcka mellan Tanumshede och Vitlycke museum.

– Det optimala vore ju såklart om man kunde cykla på befintliga skogsvägar och stigar som kan iordningställas med mindre åtgärder, säger Rolf.

Kommunen fortsätter att utreda nya leder, ett pågående arbete med stora möjligheter.

Fler toaletter för en Hållbar Skärgård

Under hösten har ytterligare två solcellsdrivna friluftstoletter byggts inom projektet Hållbar Skärgård. Lagom till höstlovet stod de i stort sett färdiga på Getryggen och på Ormudden på norra delen av Musön.

Leaderprojektet Hållbar Skärgård arbetar för att det ska vara lätt att göra rätt i skärgården, dvs för ett hållbart friluftsliv i vår vackra skärgård. Tanken är att samla information och tillgängliggöra infrastruktur och exempelvis bygga ut miljövänliga toaletter i skärgården som kan användas oavsett om du kommer med båt, kajak eller någon annan farkost.

I solig skrud på Getryggen, ett av höstens byggnationsprojekt.

Projektet har startat en ideell organisation som ska ta arbetet vidare

längs Tanumskusten med ambition att växa i alla väderstreck. Vill du följa Hållbar Skärgårds utveckling, engagera dig i föreningen, bli sponsor/medlem/ge en gåva eller har ett uppslag, läs mer på hemsidan www.hallbarskargard.se följ föreningen på www.facebook.com/HallbarSkargard eller hör av dig.

Bakom Leaderprojektet står Skärgårdsidyllen Kayak & Outdoor, Hans Sörqvist Byggnadsteknik, Catxalot, Minto, Drumlin, Nautopp och Tanums kommun.

Kontakt: Ingela Holgersson, projektledare Hållbar Skärgård & ordförande i ideella föreningen Hållbar Skärgård, ingela.holgersson@skargardsidyllen.se

Mat- och miljötema på fritidsgårdarna

År 2020 fick fritidsgårdarna ett bidrag från folkhälsorådet för ett projekt kring mat och miljö.

Syftet är

- att kunna erbjuda måltider och mellanmål som är ekologiska och gärna lokalt producerade för max 10–15 kronor.
- att genom ungdomars delaktighet öka förståelsen och kunskaperna i både matlagning och klimatpåverkan.
- att föregå med gott exempel och visa på vägen till hur vi kan påverka och leva mer hållbart.

På grund av Corona har man inte kunnat genomfört allt som planerats men projektet kommer fortsätta

under 2021. Då hoppas verksamheterna kunna göra studiebesök hos

Scary seafood på tillagning, det blev både sjöstjärna, strandkrabbor och tångräka att smaka på.

olika lokala företag och producenter. Några aktiviteter har ändå gått att genomföra, exempelvis inköp av material för att få en större källsorteringsstation, filmer med miljöfokus har visats och efterföljande samlingsgrupper kopplade till dessa har hållits. Matlagning har skett på både fritidsgårdarna och utomhus, bland annat lagades det scary seafood en dag i Grebbestad. Då tillagade ungdomarna sjöstjärna, strandkrabbor och tångräka bland annat.

Kommunens fyra fritidsgårdar är populära, ca 300 ungdomar någon gång varje vecka. Fritidsgården är till stora delar en kostnadsfri verksamhet som kommer alla till del oavsett ursprung, kön och socioekonomiska förhållanden.

Försenat införande av hemsortering i fyrfackskärl

I maj gav Naturvårdsverket avslag till de två ansökningar om tillstånd att driva insamlings-system för förpackningsavfall som lämnats in. Detta innebär att införandet av hemsortering i fyrfackskärl i Tanums kommun blir kraftigt försenat i avvaktan på ett nytt beslut från Naturvårdsverket.

Bakgrund

I maj 2020 gav Naturvårdsverket avslag till de två ansökningar om tillstånd att driva insamlings-system för förpackningsavfall som lämnats in. Ansökningarna kommer från Svenska Förpacknings- och Tidningsinsamlingen AB (FTI) och TM Responsibility AB (TMR). Orsaken är att insamlings-systemen inte når upp till de krav som finns för att kunna samla in från 60 procent av bostadsfastigheterna i Sverige. Naturvårdsverket ser behov av vissa förändringar av de aktuella bestämmelserna och har för avsikt att redovisa behovet av förändringar i en skrivelse till regeringen.

Nuläge

Detta innebär att införandet av hemsortering i fyrfackskärl i Tanums kommun blir kraftigt försenat i avvaktan på ett nytt beslut från Naturvårdsverket. I bästa fall skulle ett införande kunna ske tidigast om ett par år beroende på när beslutet tas och vilka förändringar det innebär. I annat fall kan det ta längre tid. Rambo avvaktar besked från regeringen och Naturvårdsverket innan planeringen av arbetet kan fortskrida.

Sortera lätt och rätt

Är du osäker på hur olika saker ska sorteras när du ska slänga dem? I appen Mitt Rambo kan du få svar på dina frågor. På rambo.se finns även digitala sorteringsguider, skriv in vad du vill sortera och få svar direkt.

Din soptunna – vår arbetsplats

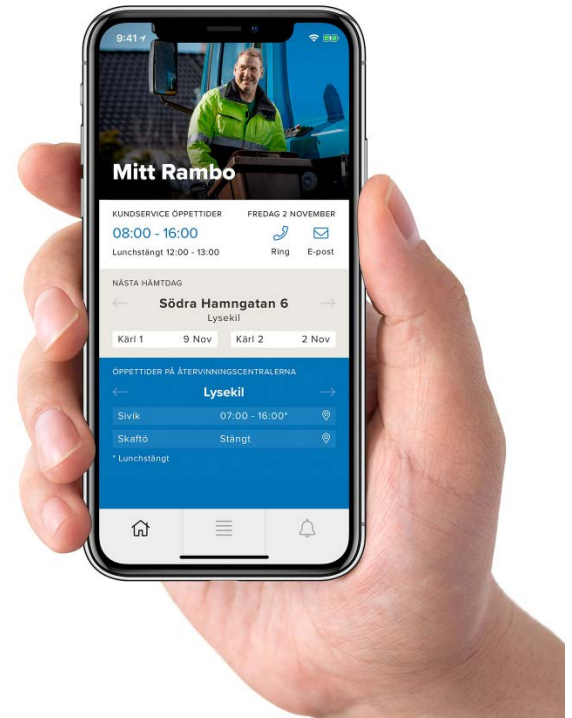
Renhållningsarbetare är en utsatt yrkesgrupp där arbetsskador är mer än vanligt förekommande. Rambos personal tömmer många sopkärl under ett arbetspass, hjälp till att dra fram sopkärlet fram till vägen på tömningsdagen så blir vi på Rambo jättegglada.

Översyn av sophämtningsabonnemang

Under 2020 har Rambo påbörjat översyn av sophämtningsabonnemangen för fastigheter i Tanums kommun. Arbetet kommer att pågå en bit in på det nya året 2021.

Gemensamma kärl

Rambo ser över områden där det är svårt att ta sig fram eller vända med sopfordon. De som berörs blir

kontaktade med information om t ex gemensamma kärl eller framflyttning av kärl. Det är ett långsiktigt arbetsmiljöarbete.

Håll dig uppdaterad

Gör vardagslivet enklare och sophämtningen smidigare! Ladda ner appen Mitt Rambo. Där kan du få meddelande inför tömning, alltid vara uppdaterad med senaste nytt från Rambo, få information om driftstörningar, söka i sorteringsguiden, lätt ta kontakt med kundservice, hitta öppettider till återvinningscentraler och även få vägbeskrivning till närmaste återvinningsstation. Appen är gratis och finns där du brukar ladda ned appar.

Det finns inga sopor! Tillsammans skapar vi resurser för framtida generationer.

Hemtjänsten satsar på eldrift

För hemtjänsten i Tanums kommun är el- och muskeldrivna fordon en självklarhet – inte bara av miljöskäl.

Hemtjänsten är en stor organisation med närmare 80 anställda. Det genomförs dagligen över 700 besök från Vassbotten i norr till Gerlesborg i söder. Hemtjänstorganisationen utgår från tre platser i kommunen, Östanvind i Östad/Bullaren, Hedegården i Tanumshede samt från en lokal i Hamburgsund.

Ännu bättre service

Undersköterskorna i hemtjänsten använder oftast bilar när de genomför sina besök. Bil är det naturliga valet när avstånden är lite större och när man ska genomföra inköp åt omsorgstagarna. Men på senare tid har även andra transportslag börjat användas.

– Självklart vill vi ge våra omsorgstagare så bra service som möjligt. Möjligheterna till detta förbättras ännu mer om vi använder fordon som tar sig fram snabbt och effektivt. Ett led i detta är användningen av elbil, elsparkcykel samt vanlig cykel säger

Niklas Andersson, undersköterska vid hemtjänsten i Tanumshede, på väg ut på uppdrag på elsparkcykel.

Några av hemtjänstens alla anställda, från vänster Taheer Safir, Rita Larsen, Susanne Linde, Christine Asplund, Maria Eriksson och Ida Skölderöd.

Viktor Karlsson, enhetschef för hemtjänsten. – Att användningen av dessa fordon är miljövänlig är dessutom en positiv bieffekt fortsätter Viktor.

Mer tid hos de äldre

Ett exempel på ökad effektivitet är att hemtjänstens elbilar kan laddas nattetid på plats utanför hemtjänstlokalen. På så vis behöver man inte använda arbetstid ståendes vid bensinpumpen. Dessutom slipper kommunens personal samla in och hantera kvitton för bensin och diesel.

Det allra senaste nyförvärvet är hemtjänstens elsparkcykel. Med den tar sig undersköterskorna i centrala Tanumshede snabbt och enkelt mellan besöken. Eftersom de kan använda genvägar via cykelbanor och dessutom slipper leta efter parkeringsplatser, så kan mer tid läggas hemma hos de äldre. Som ett komplement till elsparkcykeln använder hemtjänsten i Tanumshede även vanliga cyklar. Även i centrala Hamburgsund används cykel.

Biblioteket sprider läsglädje digitalt

Under hösten har biblioteket fortsatt sitt läsförmedlande arbete bland barn och ungdomar, men i nya former anpassade till det rådande coronaläget.

Bokprat med tips på läsvärda böcker genomförs för årskurs 4–7 digitalt via länk. På så vis kan flera klasser i samma årskurs se ett och samma

bokprat samtidigt, vilket är effektivt. Eleverna får också bokpaket med de rekommenderade böckerna till sina klassrum, så att de kan sätta igång att läsa direkt.

Vidare publicerar biblioteket även boktrailers för främst ungdomar via sin YouTube-kanal på Facebook. Eleverna i årskurs 8 har tittat på klippen, lärt sig hur man gör sådana i appen

Clips, med hjälp av litteraturpedagogen Anneli Stenberg, för att sedan skapa egna. Det är ett sätt att arbeta med flera aspekter av språket: lyssna, läsa bok, skriva referat, skapa digitalt – där man väljer passande bilder till sitt referat, läser in sin text till bilderna och skapar stämning med bakgrundsmusik och redigerar textning. Förhoppningen är att kunna publicera ungdomarnas boktrailers på skolbibliotekets hemsida WeLib.

Världsarvssagor – att skapa sagor av barns berättande utifrån inspirerande miljöer

Om ni ser barn i skogarna kring Vitlycke, eller om era barn kommer hem med fantastiska sagor som de har hittat på, kan de ha deltagit i projektet Världsarvssagor, som inletts nu i höst.

Under en tid har det funnits önskemål från flera håll om utökat samarbete mellan Vitlycke museum och Tanums bibliotek. I början av hösten 2020 träffades Vitlyckes museipedagog Alexandra Wredlund-Selenius och bibliotekets litteraturpedagog Anneli Stenberg.

Alexandra har kontinuerligt träffat barnen på Vitlycke naturförskola, för att både lära dem om forntiden och att skapa inspirerade av sina kunskaper och intryck. Hon noterade då att barnen ofta fabulerade och hittade på varelser och scener vid de

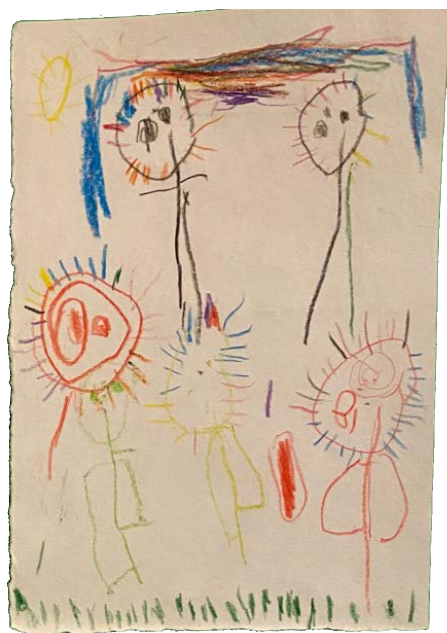

Illustration som barnen har skapat till sagan.

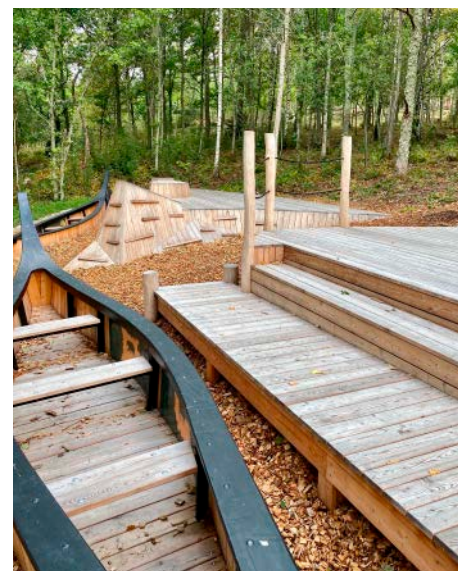
Vitlycke gård är en fin plats för sagan slut.

platser de besökte i naturen och såg ett värde i att ta hand om barnens förmåga att berätta.

Anneli, som bland annat jobbat med att stötta barns skrivande, såg en möjlighet att tillämpa sagans form för att sammanfoga barnens idéer till en sammanhängande berättelse.

Alexandra och Anneli såg ut ett promenadstråk med sju platser att stanna vid på Vitlycke. Anneli skrev då ett manus, en ramberättelse med luckor. Barnen fyller muntligen i dessa längs promenaden.

Varje plats har sin unika miljö, som stimulerar fantasin och utgör en del av sagans hållpunkter, där Anneli ställer frågor till barnen, som t ex "Nu kom barnen till den här skogen, vad hör ni? Vad doftar det? Fanns det någon varelse här?". Anneli skriver ner barnens svar under vägen. Vid varje plats finns också

Sagan handlar bland annat om en resa till havs.

unika möjligheter till lärande om forntiden. Alexandra berättar då mer om de hållristningar, gravplatser och kultplatser som barnen befinner sig vid.

Vid promenadens och påhittandets slut, får barnen i uppdrag att skapa bilder till sagan. Med hjälp av ramberättelsen och barnens tidigare svar skriver Anneli en saga och läser upp för barnen. Barnen blir oftast mycket stolta över sin saga och vill ta med den hem, vilket de givetvis får.

Projektet ligger i linje med förskolornas fokus på språkutvecklande arbetssätt, då barnens språkliga kreativitet tas tillvara. De får erfara hur deras muntliga berättande ges en skriftlig form, som de sedan kan läsa, lyssna till och måla bilder till.

Biblioteket och Vitlycke arbetar nu med att erbjuda fler förskolor att delta i dessa Världsarvssagor.

Tanum – en trygg plats för boende och besökare

Under våren och försommaren stod vi inför fler olika utmaningar som följde med pandemin. Som en populär sommardestination stundade en sommar svår att förutsäga. Tidigare år fanns utmaningarna med överturism, men i år var allt annorlunda. Skulle det istället bli en underturism?

Så blev inte fallet. Med värmen och semestern kom sommarbesökare. Kommunen tillsammans med föreningarna Tanum Turist och Företagarna Tanum vidtog åtgärder för att Tanums ska vara en trygg plats för boende, näringsidkare och besökare, vilket resulterade i trängselvärdar, skyltar och konceptet Tanum levererar etc.

"Här är en utmärkt plats för glass och jordgubbar" var budskapet på en av parkbänkarna längs bryggan ut till Vadskär, Grebbestad.

Boende och besökare kunde under högsommarmånaderna se nya inslag bland sommartrånga gränder och gator i Tanum. Gulvästade vakter påminde oss om att hålla avstånd och att covid-19 fortfarande var aktuellt trots att de flesta av oss hade semester.

– I pandemins fotspår tog vi fram insatser för att minska risk för trängsel på restauranger och trängsel på offentliga platser och skapa Tanum – en trygg plats, där du oavsett om du är besökare, sommarboende eller helårsboende, ska känna dig trygg, säger Elenor Olofsson, näringslivsutvecklare på Tanums kommun.

Ett annat initiativ i Coronas tecken var Tanum levererar. Många restauranger tvingades redan under våren att ta bort ett stort antal sittplatser för att anpassa till trängselrestriktioner och avståndsregler, och fler av dem utökade möjligheter med take away. Det resulterade bland annat i Tanum levererar, med utökade sittmöjligheter på offentliga platser och parkmiljöer för att med picknickmoduler avlasta uteserveringar och främja take away.

– Vi erbjöd restaurangerna möjligheten att tipsa om just take away:

Trängselvärdar i rörelse längs Grebbestads promenadstråk.

"Till din take away föreslår vi havsutsikt, frisk luft, humlesurr & fågelsång" med en hänvisning till tanumlevererar.se, där aktuella restauranger och caféer fanns listade, säger Elenor.

Sommaren har passerat och den krispiga höstluften har kylts ned ytterligare, och Tanum är nu i full gång med planering inför nästa säsong.

Åtgärder Tanum levererar

- Skyltning om avstånd på offentliga platser som till exempel parker och badplatser.
- Väktare med uppdrag att vara trygghetsvärdar.
- Utökade sittmöjligheter på offentliga platser för take away.
- Tillsyn, information och hjälp till restauranger och butiker för att följa rekommendationer.
- [Tanumlevererar.se](https://tanumlevererar.se) – samlingssida för restauranger som erbjuder take away.
- "Somriga Sopor" – Utplacering av container för hushållssopor från besökare.

Tillsyn för att minska smittspridningen

Behöver du kontakta miljöavdelningen eller undrar du om vi kommer att göra tillsyn på din verksamhet?

Miljöavdelningen arbetar precis som vanligt när det gäller att kontrollera lagefterlevnad men vi har behövt ändra metoderna en del för hur vi gör det. Restriktionerna från Folkhälsomyndigheten gäller förstås även för vårt arbete och vi anpassar vårt arbete för att minska smittspridningen.

Vi på miljöavdelningen jobbar på distans så mycket vi kan för att undvika smittspridning. Men du kan förstås nå oss precis som vanligt på mail och telefon och fysiska besök om du föredrar att ses.

För att minska risken för smittspridning och för att undvika fysisk

Miljö- och hälsoskyddsinspektör Hanna Norén vid skrivbordet.

kontakt med de verksamheter vi besöker genom vårt arbete, har vi när det är möjligt också gått över till så kallad skrivbordstillsyn.

Skrivbordstillsyn går till så att vi istället för att åka ut på plats till företagen skickar ut ett antal frågor som företagen får svara på. Oftast

handlar frågorna om verksamhetens arbete med egenkontroll, men det kan också vara till exempel rutiner kring olyckshantering, kemikaliehantering, avfall eller städning. På så vis kan vi få in information om företaget utan att alltid behöva besöka dem.

Det kan också bli aktuellt med digital inspektion där det är möjligt. Vid digital inspektion har vi ett digitalt möte med företaget och det vi behöver se visuellt visas av företagaren via smartphone.

Smittskyddstillsynen fortsätter enligt gällande nationella regler men i mindre skala jämfört med sammarens intensiva tillsynsarbete.

Besök för att kontrollera lagefterlevnad enligt smittskyddslagen görs i första hand i samband med livsmedelsinspektioner och inkomna observationer från allmänheten.

Ny alkoholhandläggare

Sedan februari i år har Tanum en ny alkoholhandläggare. Han heter Peter Husberg och har återvänt med familjen till hemtrakterna utanför Grebbestad, efter att ha bott och jobbat några år i bland annat Östersund och Göteborg.

Under många sommarsäsonger jobbade Peter själv på krog i Grebbestad, så han vet en del om vad det innebär att vara krögare, och han såg fram emot sin nya tjänst.

– När jag började hade jag en ambition att snabbt komma igång med en bra dialog och ett nära samarbete med restaurangerna. Planen var att besöka så många som möjligt för att

Peter Husberg, här på en privat båttur.

få en personlig kontakt. Men så kom Corona och plötsligt ändrades alla förutsättningar, berättar Peter.

Under det här året har det varit mindre ansökningar än vanligt, och det ordinarie tillsynsarbetet med besök på krogarna har legat nere. Det

var istället miljöavdelningen som åkte runt och gjorde Corona-kontroller. Peter har istället ägnat sig åt uppdateringar av system och information t ex på hemsidan, och han har jobbat en del med det som kallas inre tillsyn.

Förbättringar av e-tjänsterna pågår. Tanums kommun har fått sina första nationella e-tjänster, och vi väntar nu på en uppdatering av "Ansökan om serveringstillstånd" som vi hoppas ska förenkla för den som vill söka nytt eller ändrat serveringstillstånd, bland annat genom att man kan ladda ner sina företagsuppgifter och bifoga direkt till ansökan.

Ett ökat samarbete med polisen står också på Peters agenda, i syfte att samverka för en bättre krogmiljö. Han hoppas att snart kunna besöka de restauranger han inte varit hos för att få en personlig kontakt.

Bäddar i beredskap

Kompassen, en avdelning för sjuka i covid-19, har ställts i ordning på Hedegården. Ännu sent i höst hade den inte behövt användas.

Hyrda sjukhussängar står klara i de sju rummen, som totalt rymmer elva personer. Utrustning som sängbord och medicinskåp har köpts in. Skyddsutrustning för personalen finns på plats.

Uppdraget att ordna kommunala platser för covid-19-sjuka, utan behov av sjukhusvård, kom från länsstyrelsen i våras. En avdelning på Hedegården blev bästa alternativet. Planer fanns redan på att flytta dagverksamheten där, på grund av tilltänkt, stor renovering av Hedegården.

– Flytten påskyndades nu, berättar Martina Lind, enhetschef på Hedegården.

Särskild personal rekryterades, både externt och inifrån verksamheten. De som anställdes, från slutet av maj till utgången av september, var alla undersköterskor. När Kompassen inte behövde användas fick de arbeta i vanliga verksamheten. Förutom behov av semestervikarier var det många sjukskrivningar eftersom alla med tänkbara covid-19-symptom måste stanna hemma.

Kompassens tillgång till sjuksköterskekompetens säkrades via hemsjukvården.

Korttidsavdelning

Pandemin är långtifrån över och Kompassen, som kan liknas vid en korttidsavdelning, är fortsatt en resurs som kan bemannas med i första hand personal som rekryteras internt och ersätts av vikarier.

Statsbidrag kan sökas för kom-

Martina Lind, enhetschef på Hedegården, visar ett av rummen på avdelningen Kompassen, som vid behov ska kunna ta emot covid-19-sjuka som inte behöver sjukhusvård.

munens merkostnader för att hålla avdelningen tillgänglig.

Plats på Kompassen ges efter biståndsbedömning av handläggare. Platserna kan exempelvis behövas för covid-19-drabbade, som inte behöver sjukhusvård men ändå inte kan bo kvar hemma. Platserna kan också bli aktuella för sjuka som inte kan åka direkt hem efter en sjukhusvistelse.

Beröm

Fram till 1 december hade ingen vårdtagare på äldreboenden i kommunen insjuknat*. När det funnits misstankar om covid-19 har vederbörande isolerats i sin lägenhet i väntan på provsvar. Så får också ske vid eventuellt sjukdomsfall.

Helene Hellström, från september avdelningschef för särskilda boenden för äldre, korttidsboende och hemsjukvård, ger alla enhetschefer och medarbetare beröm för ett gott arbete:

– Det är verkligen stort att kunna hålla covid-19 utanför dörrarna.

Noggrann tillämpning av vårdens hygienrutiner är en förklaring, liksom hög kompetens. Av den personal som arbetar närmast brukarna i kommunens äldreomsorg har 94 procent undersköterskeexamen. Bemanningenheten personal består av erfarna, väl inarbetade undersköterskor.

Martina Lind hoppas på en fortsatt lugn covid-situation:

– Vi får hålla i och hålla ut, följa Folkhälsomyndighetens rekommendationer och försöka hitta hållbara lösningar. Vi vet inte hur framtiden ser ut.

* Den 1 december godkändes tidningen för tryck och vid det datumet hade ingen vårdtagare på kommunens äldreboenden insjuknat.

Skyltning visar vägen till Kompassen, som har en egen entré.

Nu lyfter vi äldreomsorgen

Finansierat av regeringen lyfter nu Tanums kommun äldreomsorgen.

Tio vårdbiträden har fått chansen att utbilda sig till undersköterska på Campus Futura i Tanum och fått tryggheten i en tillsvidareanställning på 100 procent i bemanningsenheten.

– Vi är så glada för denna satsning då vi har en stor utmaning framöver gällande personalförsörjningen i vård och omsorg, säger Katarina Gedda, enhetschef.

Undersköterskeyrket har uppmärksammat stort under Coronapandemin och en positiv effekt är att Vård- och omsorgscollege nu har fulla klasser på vård- och omsorgsprogrammet.

Föreläsning i arbetsglädje

Under vecka 42 var det Vård- och

Nya undersköterskor i Tanum, från vänster Sawsan, Isabell, Malin, Mohamad, Ghassan, Mahmod, Evelina, Diana, Christoffer, Katarina (enhetschef) och Ayoub.

omsorgscollegeveckan och det har firats på många håll i Sverige. Vård- och omsorgscollege Tanum/Strömstad firade bland annat genom att bjuda på föreläsning i arbetsglädje, som hölls av Tomas Eriksson, ingenjören som blev inspiratör – med arbetsglädje som specialitet.

Äldre- och funktionshinderverk-

samheterna i Tanum och Strömstads kommun har många fantastiska medarbetare som genom stort engagemang och hjärta ger våra elever och nyanställda introduktion och ett varmt bemötande. Detta är avgörande för att vi ska vara en attraktiv arbetsgivare och för att elever och nyanställda ska känna sig välkomna och trivas hos oss.

Ny utemiljö på Naturförskolan

Naturförskolan har genomgått en omfattande renovering av både byggnaden och av den fina utemiljön på gården. Nya toaletter och ett nytt fint uterum är några av de saker som renoveringen bestått av.

Den fysiska miljön har också en stor betydelse för undervisningen och att Naturförskolan har fått genomgå denna renovering uppskattas stort av både barn och personal. Det har blivit så bra med utbyggnaden med nya toaletter där den ena toaletten har åtkomst utifrån. Det nya uterummet gör det mer möjligt att kunna

bedriva utbildningen ute i alla väder och under större delen av dagen. När hela renoveringen stod klar passade förskolan på att ha en invigningsfest.

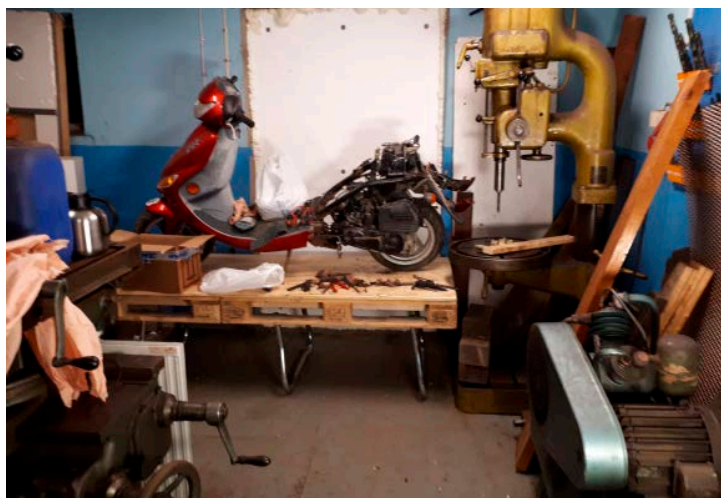
Inför festen skapade och plockade barnen höstlöv som de sedan dekorerade med. Alla barn och personalen från närliggande Charlottenlunds förskola bjöds in. Även Skräp-Lisa kom på besök. Hon var lite väl slarvig och strödde skräp omkring sig som barnen snabbt uppmärksammade och hjälpte henne att ta vara på och sortera på rätt plats i nya återvinningsstationen.

En stor del av Naturförskolans undervisning ligger i närhet med

naturen och kring hållbar utveckling. Den fantastiska närmiljön med skogen i nära anslutning används också flitigt i undervisningen. Det skapas och målas med naturmaterial såsom lingon, blåbär, mossa, jord och löv och man följer årstidernas växlingar och lyfter in traditioner i utbildningen.

Positiv motorkultur för unga

Pågående mekande med moppen.

Motorlokalen i Hamburgsund.

Under våren har ett samarbete i Hamburgsund mellan Svenska kyrkan, Hamburgsunds Motor Club och Blå-hallens fritidsgård inletts. Fokus för samarbetet ligger på att få till en positiv motorkultur för kommunens ungdomar.

Det hela började som en frågeställning från en ungdom på fritidsgården i Hamburgsund. "Kan vi inte meka med moppar i ett garage?" Några samtal, ett par koppar kaffe och några studiebesök senare har ett lokalt samarbete kring motorer vuxit fram. Under ledning av svenska kyrkans motorglada präst, Martin, och Hamburgsunds Motor Clubs entusiastiska hobbymekare, Anders, får ungdomarna lära sig grunderna i motormekandet; allt från att byta glödlampor, till att lacka kåpor och rengöra förgasare. Kommunens ungdomsvägleddare, Jonas, (som för övrigt är helt ointresserad av motorer) finns också med runt projektet som samtalsstöd i frågor kring utbildning, relationer och känslor.

Samarbetet har så här långt mynnat ut i två olika mopedprojekt som ungdomarna nu jobbar med. Tanken är att alla projekt ska bära sig själva. Det som kommer in i form av trasiga eller skadade motorer ska efter genomgång avyttras, gärna med en liten vinst. För det eventuella överskottet ska man sedan gemensamt bestämma vad man ska köpa in som nästa projekt. På detta sätt får ungdomarna lära sig att sköta om motorer, lära sig ekonomi, men får också en känsla av sammanhang när man lyckas tillsammans i projektet.

Det finns många olika genrer inom motorkulturen. Under terminen har vi haft besök av en av kommunens bästa billjudsbyggare, Oscar Goldstein, som visade upp sitt projekt. Håret stod rakt bak när han brassade på högtalarna på högsta volym. Vi kommer även i fortsättningen att bjuda in gäster och göra studiebesök för att vidga vyerna för vart ens motorintresse kan leda en.

Ännu är man bara i inledningen av motorgården, men det finns redan mätbara effekter av samarbe-

tet. Hamburgsunds motor club har ökat antalet medlemmar, då flera av ungdomarna blivit intresserade av att vara med i föreningen. Det har dykt upp nya ungdomar till motorgården som inte brukar vara i de ordinarie fritidsgårdsverksamheterna. Ungdomarna får också en möjlighet att samtala om frågor som är viktiga för dem, exempelvis gymnasiestudier, relationer och motorkultur samtidigt som de ägnar sig åt motorerna. Är du mellan 14–18 år och blir du sugen på att vara med? Då är du välkommen till motorgården i Hamburgsund!

Hamburgsunds motorgård

Var: Hamburgsunds Motor Clubs lokaler (Kornhagen, Hamburgsund)

När: Onsdagar kl 18–20

Vem: Alla ungdomar 13–18 år

Hur: Att skapa en positiv motorkultur i Tanums kommun genom att meka tillsammans

Många elever får specialkost

Mer än var tionde lunchportion är specialkost och andelen ökar. Alltmer förfnade allergidiagnoser är ett skäl.

I Tanumskolans kök arbetar dietkocken Britta Alverstedt med stor koncentration och noggrannhet. Ingredienser får inte hamna fel och hon måste ha full kontroll på innehållsförteckningar.

– Helst använder jag så rena och få ingredienser som möjligt.

Redskap måste särskiljas för varje typ av specialkost. Märkning med lappar hjälper henne hålla isär alla skålar och kastruller.

Många elever har laktos- eller glutenintolerans (celiaki). Ägg, sojaprotein och "röda" kryddor, exempelvis chili och paprika, är annat som kan ge problem, liksom vissa frukter och grönsaker.

Bannlyst

Ibland kan någon få en reaktion bara för att en viss råvara hanterats i närheten. Mat till elever som inte tål ägg gör Britta Alverstedt till exempel innan hon lagar rätter med ägg.

Nötter och sesamfrön är bannlysta i hela Tanumskolans kök, inte bara i dietköket.

En del specialkost kan lagas i stor mängd, till många elever, men av de totalt 110 portionerna dietkost är ofta 15–20 enstaka portioner.

Föräldrar ifrågasätter ibland krav på läkarintyg för att få specialkost. Ett skäl är att det ibland kan komma plötsliga, nya reaktioner, på andra råvaror än de som anges i intyget.

– Då måste vi kunna säkerställa att vi följt intyget, säger kostchef Agneta Kullberg.

Full kontroll över ingredienserna är vad som gäller för dietkocken Britta Alverstedt. Lappar på kärl och kastruller hjälper henne att hålla isär alla varianter på specialkost.

Möjligheterna att diagnosticera olika typer av allergier ökar, en utveckling som avspeglas i mängden av olika typer av specialkost.

Förutom vid allergi och intolerans serveras även särskild mat vid sjukdomar som till exempel diabetes eller anorexi. Allt fler elever har stark aversion mot vissa livsmedel.

– Extra känsliga lukt- och smakensinnet är ofta orsaken, berättar kökschef Linda Hermansson.

Vill inte särskilja

Cirka tio procent av de elever som Tanumskolans kök lagar mat till avstår viss mat av religiösa eller etiska skäl. Därför används oftast till exempel nöt- eller kycklingkött i stället för fläskkött.

– Främst för att vi inte vill särskilja

en speciell grupp. Inga barn och ungdomar ska behöva känna sig annorlunda. Av samma skäl strävar vi efter att specialkosten ska se likadan ut som övrig mat, säger Agneta Kullberg.

Åtta-nio procent av eleverna är vegetarianer och ett ökande antal är "flexitarianer", som äter vegetariskt ibland.

Fakta dietkök

Säker kost är ett av ledorden för kommunens kök.

Kommunen strävar efter särskilt avgränsade dietkök för tillagning av specialkost. Tanumskolan har det efter nya om- och tillbyggnaden. Hamburgskolan får det efter planerad byggsatsning.

Nya lokaler och miljötänk på daglig verksamhet

I maj i år fick daglig verksamhet inom funktionshinder flytta till nya lokaler, två tidigare skilda verksamheter flyttade ihop med möjlighet till samverkan under samma tak – Solgården i Tanumshede.

Daglig verksamhet har även andra verksamheter, dels på DC 2:an i centrala Tanumshede samt även utflyttade verksamheter. Där sköter man kommunens posthantering, café och secondhandbutik, det är också arbetstagare (personer med insats daglig verksamhet) som självständigt jobbar ute i lokala butiker, restauranger eller verksamheter runt om i kommunen.

Stor variation av arbetsuppgifter

På daglig verksamhet finns det många olika sorters arbetsuppgifter. På Solgården sammanstrålar arbetstagarna på morgonen för att efter samlingen börja utföra dagens arbetsuppgifter. Ofta har arbetstagarna en stor variation av uppgifter som kan vara allt ifrån hantverk, sång och dans till att se till att kommunanställda får sin post varje dag.

Många arbetsuppgifter med miljötema

I secondhandbutiken Variato tar arbetstagarna tillvara på begagnade kläder som skänks av privatpersoner. Kläderna sorteras, tvättas och stryks för att sedan hängas upp i butiken till försäljning. Genom Variato kan alla köpa kläder till bra priser och samtidigt värna om vår miljö.

"Jag trivs bra i mitt jobb!" säger Pär Örnberg, som här syns på bild tillsammans med Cecilia Ovelius från en av höstens strandstädningar.

Just nu är dock Variato tillfälligt stängd för kunder på grund av pandemirestriktionerna.

En annan arbetsuppgift är att tillverka tändrullar. Tändrullar används för att snabbt få fart på brasan och det i sin tur leder till att utsläppen minskar. Rullarna tillverkas av gamla tidningar och ljusstumpar som återvinns. Som om inte det vore nog så tillverkar arbetstagarna fina påsar av gamla tidningar som tändrullarna levereras i.

Strandstäd och "returenturen"

Under sommarhalvåret och när vädret tillåter, är en grupp flitiga arbetstagare ute och strandstädar runt om i Tanums kommun. Rustade med handskar, griptänger och sopsäckar städar de fint på våra stränder så både djurlivet och vi människor kan njuta av rena, naturliga stränder.

Ett par gånger i veckan åker returansvariga arbetstagare på "returenturen". De hämtar återvinning från kommunens olika LSS-boenden samt daglig verksamhet och kör till återvinningsstationen, sorterar och ser till att allt återvinns på rätt sätt.

Gröna framtidsplaner

I och med flytten till Solgården har man fått tillgång till en stor trädgård med många möjligheter. Utemöblerna kom fort ut i somras, där man kunde avnjuta fika i solen på rasterna. Det finns även fler spännande planer för trädgården. I oktober planterades de första bärbuskarna och just nu pågår planering för vårens trädgårdsprojekt!

Fakta

Daglig verksamhet är en dagtidssystemställning för personer som omfattas av LSS, lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade. Personerna måste ha vissa, i lagen angivna funktionsnedsättningar, som gör att de inte kan yrkesarbeta på den öppna arbetsmarknaden.

Samverkan mellan skola och näringsliv sår frön för framtiden

Tanums kommun har ambitionen att öka samverkan mellan skola och näringsliv, något som är till stor nytta för både elever och företag. Högstadiееlever står inför val av gymnasieprogram och vid den tidpunkten passar det bra att visa upp vilka fantastiska företag och spännande yrken i olika branscher som finns i vårt område.

Detta läsår har en helt ny spelplan, vilket innebär att aktiviteterna ställs om från fysiska besök och träffar till digitala möten och evenemang.

Elever i årskurs åtta och nio kommer under detta läsår att få ta del av:

– **Digitala studiebesök.** Produktion pågår av korta filmer där företagen berättar om sina verksamheter och bjuder på en rundvandring bakom kulisserna. På så vis kommer eleverna att få "besöka" lokala företag och lära sig mer om vilka yrken och branscher som finns i Tanum.

– **Näringslivsdagen i en digital skrud.** Sedan flera år bjuds elever i årskurs nio in till Näringslivsdagen, en dag då fokus ligger på att stimulera kreativitet och entreprenörskap. 2021 hålls den i en digital version med 20-åriga Adrian Andersson som föreläsare. Adrian är killen som trots att han under sin uppväxt utsattes för mobbing idag driver två företag och kallas för Sveriges kanske yngste serieentreprenör.

– **Framtidsfrön.** som främjar samverkan mellan skola och näringsliv bland annat genom att utbilda lärare, tillhandahålla läromedel och arrangera skolaktiviteter där eleverna får

Planering pågår inför nästa filmsekvens. Från vänster Robert Dahlberg, producent, och Magnus Andersson, Lotta Kristiansen och Peter Törnros, Vasco.

arbeta med utmaningar som företag, nationella och lokala, har.

Ung drive – företagare för en sommar

Med samverkan mellan skola och näringsliv hoppas vi så frön inför framtiden, och skapa förutsättningar för kreativa, initiativrika, engagerade och entreprenöriella ungdomar, oavsett om det är som egen företagare eller som anställd.

För elever som blir inspirerade och redan nu vill testa sina idéer så ger vi dem för tredje året i rad möjligheten att vara egen företagare under sommarlovet. Ungdomar som slutat årskurs 9 i högstadiet samt 1 och 2 på gymnasiet kan som alternativ till sommarjobb vara egen företagare under sommaren.

– Vi vill ge ungdomar chansen att prova på entreprenörskap, att driva ett eget företag och utveckla sin drivkraft. Eleverna får chansen att testa en idé i ett eget företagande, själv

eller tillsammans med andra. Under ledning av unga erfarna coacher från näringslivet får de hjälp att driva och tjäna pengar på ett eget företag under sommarlovet. Helt enkelt ett alternativ till sommarjobb, som kan vara svårt att få rådande tider, säger Elisabeth Jonsson, näringslivsutvecklare.

Hanna Hjelm startade företaget Peppi-ga praliner sommaren 2020, nu driver hon det vidare som ett UF-företag.

Känsla för sjölivet viktigt

Från enstaka pålar till ombyggnad av en hel småbåtshamn. Hamburgsunds företaget Hamn & Sjö har stor spännvidd i sitt utbud av tjänster.

– Inget jobb är det andra likt. Det är spännande, säger Björn Christiansson, vd i ett företag med 40-åriga rötter.

Gemensam nämnare är den marina anknytningen. Grävmaskinerna och kranarna, den största med en räckvidd på 30 meter, transporteras på pontoner längs hela Bohuskusten.

– Det finns en del stygga passager, påpekar Christiansson.

– Att parera vädret är vår största utmaning.

Ibland måste transporter ske i förväg, innan ett oväder kommer, eller stoppas i sista stund, om vädret snabbt försämrats.

Bryggor i utsatta lägen måste byggas gediget.

Känsla för sjön

Björn Christiansson är glad över sina erfarna medarbetare:

– De är väldigt duktiga, med känsla för sjölivet. Att ha det är nog ett av våra viktigaste kriterier.

– Man måste också vara väldigt tålig när man jobbar ute hela året, tillfogar dottern Lina Brekken, en av elva på lönelistan.

Hon är själv sjövan, efter värnplikt i marinen och arbete som jungman.

Med Chalmersexamen i sjöfart och logistik i bagaget ansvarar hon nu för planering och projektledning i familjeföretaget. Arbete på kontoret växlar med besök hos kunder och på arbetsplatser. Alla utmaningar och krav på flexibilitet är något hon uppskattar.

Organisationen i fyra enheter, med

Björn Christiansson har börjat föra över sina kunskaper och erfarenheter till nästa generation. Dottern Lina Brekken är anställd i familjeföretaget Hamn & Sjö och sonen Joel, med utbildning till projektingenjör, är på väg in.

var sitt arbetslag, underlättar flexibiliteten.

Beställningarna har ändrat sig mycket sedan Björn Christiansson på 1980-talet började med sjöentreprenader tillsammans med farbrodern Stellan "Nolhötten" Johansson. Då gällde det mest reparation av bryggor som skadats under vintern. Bryggorna var tilläggsplats, nu är de även en plats att vistas på som ska vara estetiskt tilltalande.

Årets företagare

Björn Christiansson med familj är Årets företagare 2020 i Tanums kommun. I motiveringen framhålls hög professionalism och ständig utveckling, som bidrar till en långsiktig hållbar utveckling inom den marina sektorn.

– Stort, det kan jag leva på länge, säger Björn Christiansson om utmärkelsen.

Den företagsamma familjen driver även lantbruk och representerar på så sätt bohuskustens långa tradition av att grunda försörjningen på både land och hav.

Hamn & Sjö-fakta

Hamn & Sjö Väst AB har ett ursprung i Hamburgsunds Sjöentreprenad.

Exempel på uppdrag är ombyggnad av småbåtshamn nära Marstrand, gångbrygga i Havstenssund, del i arbeten med museikaj Uddevalla och fiskekaj Smögen, pålningar, småbåtsbryggor, transporter av byggmaterial, grävjobb på öar, lyft av bodar. Med mera.

Tradition som förpliktigar

Tanums Gestgifveri har hållit öppet i över 350 år. Det får inte ens en världsomfattande farsot rucka på.

– Vi kämpar på, säger Per Fyrvik. Han och hustrun Vigdis är nummer 25 av alla gästgivare på Hede. Det förpliktigar.

Men coronapandemin innebär deras största utmaning sedan övertaget 2009.

Innan vårens gränsstängning och reserestriktioner var hotellets 33 rum fullbokade i halvannan månad. Men gästerna, till stor del grupper av golfspelare norrmän, kunde inte komma.

Golfspelarna är viktiga, liksom konferenser och sällskap, samlade till exempelvis bröllop eller födelsedagsfirande. Alla dessa kundgrupper har decimerats i år.

All servering har fått "coronaanpassas", med övergång från bufféer till bordsservering och med utglesade platser. Att det gamla värdshuset har flera små rum gör det lättare att skilja sällskap från varandra.

Gastronomi

Till den långa gästgiverihistoria som familjen Fyrvik förvaltar hör en plats på den kulinariska kartan.

– Jag har fruktansvärt stor respekt för familjen Öster som drev gästgiveriet tidigare, säger Per Fyrvik.

Tanums Gestgifveri är certifierat av Smaka på Västsverige.

– Vi jobbar väldigt mycket med hållbarhet och närproducerade råvaror, berättar Vigdis Fyrvik.

Turistpris

Årets Turistpris i Tanums kommun var en glad överraskning och ljuspunkt.

Per och Vigdis Fyrvik, till vänster, upprätthåller den långa gästgivartraditionen i Tanum med hjälp av sönerna Andreas och Per-Henrik samt, längst till höger, kocken Franck Bertrand, fransman som även arbetade på Tanums Gestgifveri under familjen Östers tid.

– Veldig hyggelig, säger Vigdis Fyrvik på sitt modersmål.

Både hon och maken är från Norge men Tanumsbor sedan 1989.

Två söner är också engagerade i gästgiveriet. En familjerörelse är en styrka när en stor del av personalen, 12–14 personer på årsbasis, har fått permitteras.

– Vi är flexibla och kan hålla nere kostnader, påpekar Per Fyrvik.

Gästerna har visat stor förståelse för nödvändiga inskränkningar i öppettider och service.

Inriktningen är att härda ut, även om det tar årtal att hämta in väntat miljontapp. Omsättningen 2020 befaras bli 70 procent lägre än normalt. Statligt stöd hjälper, men inte fullt ut.

Att stänga finns inte på kartan.

– Det är en plikt att ha öppet, säger gästgivare nummer 25.

Fakta historia och pris

1663 fick Björn i Hee tillstånd att driva Tanums Gestgifveri, troligen det äldsta svenska i obruten tjänst. Gästgiveriet kan ha startats redan tidigare, då Bohuslän var norskt.

I motiveringen till 2020 års turistpris framhålls att gäster välkomnas med stor värme och personlig service, ett värdskap i världsklass som ger avslappnande upplevelser. Där sägs vidare bland annat att familjen har renoverat och utvecklat verksamheten till en modern anläggning men med varsam hand behållit den månghundraåriga historien och den genuina atmosfären.

Gästgiveriet bidrar till att sätta kommunen på kartan.

Följ ditt bygglovsärendande steg för steg med vår nya e-tjänst

Digitaliseringen blir allt mer genomgripande i samhället och kravet på att digitala lösningar som ger insyn och möjlighet att själv följa olika förlopp bara ökar. För att svara mot dessa förväntningar lanserade miljö- och byggnadsförvaltningen i början av oktober en e-tjänst som är integrerad med verksamhetssystemet.

Digitaliseringen är en stor möjlighet för offentlig förvaltning att skapa effektivitetsvinster och att ge mer service för medborgarna genom ökad tillgänglighet, snabbare processer med mera. Men det ställer också krav på det offentliga att hänga med och möta allt större förväntningar från medborgare att vara tillgängliga, inte bara fysiskt.

Susanne Holmström, verksamhetsutvecklare på miljö- och byggnadsförvaltningen, ni har ju haft e-tjänster under några år, vad är skillnaden?

– Skillnaden är att nu kan du som söker, själv se vad som händer i ditt ärende. Du loggar in via en portal som vi kallar *Mina sidor*. Portalen blir som ett titthål rakt in i förvaltningens system och där ser du vilka handlingar som kommit in i ditt ärende, om du behöver komplettera med något eller liknande.

Vad krävs för att använda tjänsten?

– Precis som idag krävs att man har ett svenskt personnummer och en e-legitimation. Det pågår ett arbete

Susanne Holmström, verksamhetsutvecklare.

på EES-nivå för att hitta en gemensam standard för e-signering. När det är klart hoppas vi att även de många utländska husägare vi har i kommunen ska kunna använda tjänsten.

Varför börjar ni med detta nu?

– Ända sedan vi bytte verksamhetssystem för ett par år sedan har detta

varit ett tydligt och viktigt mål, av flera anledningar. Det viktigaste målet är att öka vår service mot våra sökande. Som sökande får du bättre insyn i ärendet, du kan logga in när som helst på dygnet och behöver inte anpassa dig till telefontider. Det finns möjlighet att direkt kontakta handläggaren via meddelandefunktionen i tjänsten. Du kan se om din komplettering kommit in eller om grannen lämnat en synpunkt. Allt du som sökande behöver göra något med kommer förutom till portalen *Mina sidor* även som en kopia till den e-post som du lämnat. Ansökningar som inkommer via de nya e-tjänsterna underlättar också för handläggarna. I denna integrerade e-tjänst registreras adressuppgifter och ritningar med automatik i systemet. Detta spar tid både jämfört med manuell registrering men kortar även vissa ledder i ärendena.

Gäller detta alla sorters ärenden på förvaltningen?

– I dagsläget kan man använda den integrerade e-tjänsten för strand-skyddsdispenser samt alla bygglovs- och anmälningsärenden som t ex tillbyggnader, attefallshus och installation av eldstad. Vi jobbar även vidare med att de ärenden som miljöavdelningen hanterar också ska få helt integrerade e-tjänster.

Om man inte är så digital då?

– Självklart går det bra att även i fortsättningen kontakta vårt kundcenter! De hjälper mer än gärna till med att skriva ut ansökningsblanketter eller enklare kartunderlag.

Digitala detaljplaner – mer än dokument på nätet

Vad innebär det egentligen att göra information tillgänglig digitalt? Många tänker nog att det handlar om att göra kartor och dokument med text läsbara på internet. Men digital information kan vara så mycket mer!

En detaljplan kan liknas med karta och är juridiskt bindande. Den reglerar vad man får göra inom ett markområde. Detaljplanen styr till exempel vad och hur man får bygga, göra vägar och dra olika ledningar. De flesta kartor visar hur verkligheten ser ut idag. En detaljplan kan man säga visar hur vi tänker oss att framtiden skulle kunna se ut.

Roger Rosengren är planarkitekt på plan- och kartavdelningen. Han är med i ett regionalt projekt kopplat till digitala detaljplaner.

Vad menas med en digital detaljplan?

– Alla som någon gång har använt en digital karttjänst för att få vägbeskrivningen till en adress vet att det skiljer sig från en traditionell vägatlas. I vägatlasen kan du inte välja att byta till flygfoto eller gatuvy för att se hur det ser ut vid t ex en avtagsväg. Att göra en vägatlas med alla de valmöjligheterna skulle fort bli svårt att överblicka. En digital detaljplan kan man likna med den digitala kartan – lätt att växla mellan den översiktliga och detaljerade informationen.

Varför jobbar man med detta nu?

– Regeringen har gett flera statliga myndigheter i uppdrag att jobba för en enklare, snabbare och mer digital

Utsnitt ur en antagen detaljplan. Bokstäverna berättar vad man får göra på de olika ytorna. B innebär t ex bostadshus. I en digital detaljplan kan man välja om man vill se all information samtidigt eller kanske bara de områden där man får bygga nya hus.

samhällsbyggnadsprocess och detta är ett led i det arbetet. I det första steget har Boverket tagit fram en standard kan man säga för, hur den digitala informationen ska presenteras och från 1 januari 2022 ska alla nya planer som påbörjas vara digitala.

Det projektet som du har varit med i, vad har ni jobbat med?

– Vi har tillsammans med länsstyrelsen och Lantmäteriet jobbat med att ta fram en portal för att kunna dela information och få vägledning. Portalen kommer att förenkla vid samråd med länsstyrelsen och ge en samsyn över kommungränser.

Vilka fördelar ser du med de digitala detaljplanerna?

– Det finns många fördelar! Är du exploatör kan du i ett tidigt skede få

reda på om dina tankar går att förverkliga genom att enkelt i en digital karta se om det finns olika skyddade områden eller fornlämningar som kan begränsa vad du kan göra. Vill du bygga ett hus inom ett detaljplanlagt område är målet att du i framtiden enkelt ska kunna göra en skiss i en portal och experimentera med höjd, yta och liknande och direkt få återkoppling på om huset är för högt eller för stort utifrån vad detaljplanen säger. För oss handläggare är det en stor fördel att jobba direkt i en databas med information som uppdateras löpande. Vi har tillgång till en stor mängd information så att vi kan göra analyser, simuleringar och visualiseringar av olika scenarier på ett helt nytt sätt.

Budget 2021

Budgeten redovisar ett överskott på 25,5 mkr. Det budgeterade resultatet innebär att kommunen lever upp till både balanskravet och det ekonomiska målet som kommunfullmäktige fastställt. Det är viktigt att ha en hög resultatnivå för att kunna finansiera investeringarna med egna medel och därmed minska behovet av extern upplåning.

Kommunalskatten hålls oförändrad 21,56 kr per skattekrona, vilket är oförändrat sedan 2004. Tanums skattesats är lägst i norra Bohuslän, och genomsnittlig jämfört med kommunerna i Västra Götaland.

Satsningar på skola och omsorg

Alla nämnder får utökad budget för att täcka beräknade pris- och löneökningar med sammanlagt 15,5 mkr. Ramjusteringar görs också för volymförändringar inom barnomsorg, skola och äldreomsorg.

Barn- och utbildningsnämndens budgetram utökas med 8,2 mkr varav 6,8 mkr avser kompensation för pris- och löneökningar, 0,1 mkr volymökningar inom förskola och skola samt 1,4 mkr i ett särskilt resurstillskott.

Omsorgsnämndens budgetram ökas med 10,5 mkr varav 6,4 mkr avser kompensation för pris- och löneökningar, 2,6 mkr volymökningar inom äldreomsorgen samt ett särskilt resurstillskott på 1,5 mkr. Utöver ökade kommunala anslag tillförs omsorgsnämnden sju mkr i nya statsbidrag till äldreomsorgen.

Investeringsbudget

Investeringsbudgeten uppgår till

186,6 mkr i 2021 års budget. Av investeringarna avser 53,0 mkr VA-verksamheten. För perioden 2021-2023 uppgår investeringarna till 633,2 mkr.

I investeringsbudgeten finns ett flertal större investeringsprojekt:

- Ombyggnad av Fjällbacka kaj för 55 mkr.
- Ny räddningsstation och nya ambulanslokaler för 85 mkr.
- Anslag för nya förskolor i Grebbestad, Fjällbacka, Bullaren och Rabbalshede.
- Ombyggnad av Hamburgsundsskolan.
- Ombyggnad av äldreboendet Hedegården i Tanumshede där det också kommer att skapas tio nya vårdplatser.
- Det kommunala bostadsbolaget Tanums Bostäder AB får utökade möjligheter att bygga nya hyresrätter.
- Framtagande av 25 nya bostadstomter i Fjällbacka.

Miljö- och klimatåtgärder

I budgeten upptas tre mkr för miljö- och energiinvesteringar utöver ordinarie anslag för fastighetsförbättrande åtgärder.

Under planperioden 2021-2023 budgeteras 23 mkr för byggnation av gång- och cykelvägar. Den största enskilda satsningen är en gång- och cykelväg mellan Slottet och Hamburgsund.

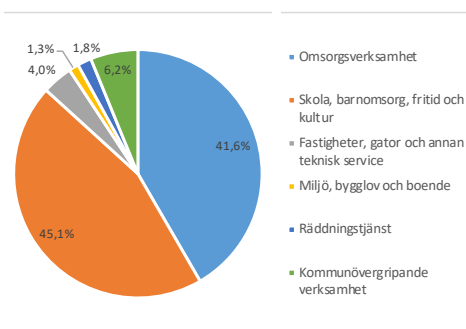
VA-investeringar uppgår under åren 2021-2023 till 232 mkr varav 53 mkr budgeteras under 2021. Det största enskilda projektet är en överföringsledning mellan Fjällbacka och Bodalsverket.

Budget 2021 i korthet

Skattesats	21,56 kr
Resultat	25,5 mkr
Skatteintäkter och statsbidrag	835 mkr
Låneskuld	820 mkr
Soliditet	14,2 %
Investeringsbudget	187 mkr

Så här fördelas dina skattepengar

Den största delen, 87 procent, av kommunens skatteintäkter och statsbidrag går till skola, barnomsorg, vård och omsorg.

Prioriterade verksamhetsmål

Kommunen har beslutat om ett antal prioriterade verksamhetsmål. De prioriterade målen beskriver vad kommunens olika verksamheter ska uppnå och är den samlade övergripande målsättningen för kommunen som helhet. Några av målen:

- Boende; 300 bostäder ska byggas under mandatperioden 2019-2022.
- Näringsliv; förbättrat företagsklimat och utvecklad myndighetsutövning.
- Service; gott bemötande, korrekt och snabba svar.
- Utbildning; behöriga och nöjda elever och med goda resultat.
- Äldreomsorg; gott och tryggt liv och det ska finnas olika boendeformer i flera samhällen.
- Miljö; kommunens utsläpp av växthusgaser ska minska med 20 procent.

Nya T-piren Grebbestad

Nu är det klart! En nästan 100-årig epok är över och en ny har precis börjat.

Nya T-piren i Grebbestad är invigd, fiskebåtarna ligger återigen i sin hemmahamn mitt i kustområdet Grebbestad.

– Allt känns ju precis som vanligt, sa en flanör som passerade på strandpromenaden och tittade ut mot fartygen som ligger inne under helgen.

T-piren har blivit ca 20 meter längre och är numera byggd som en flytbrygga till skillnad från den gamla pålade piren från 1932. Varje sektion är 6 meter bred och 30 meter lång och väger nästan 200 ton, fribordet är 1 meter och bryggan följer fint med vid de olika vattenstånden i hamnen.

– Nu har vi säkrat upp för att fortsatt ha en fiskeflotta i Grebbestad, sa kommunstyrelsens ordförande Liselotte Fröjd vid invigningen.

Invigningen av hamnen skedde den 20 november och tyvärr kunde vi inte fira detta med pompa och ståt i dessa Coronatider, men för den som vill se hur det gick till så finns det bilder på Tanums kommuns hemsida.

Nyinvigda T-piren i Grebbestad.

Fjällbacka nya kaj

Projekteringen av området vid Fjällbacka kaj pågår. Under sommaren 2020 har en utställning om det nya förslaget om Fjällbacka kaj ställts ut så att alla intresserade har kunnat ta del av informationen.

– Vi skulle vilja passa på att tacka alla som tog del av utställningen och förde fram synpunkter samt gjorde utformningen av kajen ännu bättre, säger Jan Larsson samordnare för projektet Fjällbacka nya kaj. Synpunkter har tagits emot angående avsaknaden av växter. Detta har vi kompletterat med så att man möts

av olika typer av gräs och låga buskar när man besöker kajen. Synpunkt om badmöjlighet har också förts fram och detta tittar vi vidare på i projektet.

Upphandling av entreprenör är klart för Fjällbacka nya kaj. Det blir Brixly AB som ska bygga den

nya kajen med möjlighet att ta emot fartyg för kustgående passagerartrafik, samt en stor och öppen torgyta som möter vattnet på ett attraktivt sätt.

Byggstart är planerad till januari 2021 och Fjällbacka nya kaj beräknas vara klart i juni 2022.

Ny sugtömningsstation

Inför säsongen 2021 planerar Tanums Hamnar AB att byta ut den befintliga sugtömningsstationen i Fjällbacka. Tanums Hamnar AB har under några år bytt ut och nyanlagt ett antal sugtömningsstationer i de kommunala hamnarna. Fjällbacka hamn erbjöd tidigt service med sugtömning men den gamla handdrivna pumpanläggningen har i dagsläget tjänat ut.

– En bra placering av sugtömningsstationen är en förutsättning för att genomföra projektet, säger hamnchefen hos Tanums Hamnar AB.

Badholmen Fjällbacka

Underhållsarbeten kommer att ske på Badholmen i Fjällbacka inför säsongen 2021.

Illustration av Fjällbacka nya kaj.

Nybyggnation av hyresrätter och markexploatering i Grebbestad

Esplanaden

Tanums Bostäders senaste nyproduktion är klar och inflyttning har skett. Samtliga 24 nya lägenheter på Esplanaden i Grebbestad är uthyrda. Huskroppen har tre våningsplan med hiss och samtliga lägenheter har uteplats alternativt balkong. Parallellt med nybyggnationen har arbeten genomförts på de tre befintliga huskropparna på området (om målning av fasad, tillgänglighetsanpassning vid entréer, ny tvättstuga) samt arbeten med att utveckla utemiljön på hela bostadsområdet Esplanaden. Det har blivit nya parkeringsytor, mer belysningsinsatser, sitt- och mötesplatser, odlingslotter, planteringar, buskar och träd med mera.

Tanums Bostäder vill passa på att tacka samtliga boende, på och invid det aktuella bostadsområdet, för visat tålamod och mycket stor förståelse under hela byggprocessen.

Huset till vänster är det nybyggda bostadshuset.

Anneberg

Tanums Bostäder håller för närvarande på att färdigställa mark-, va- och övriga infrastrukturarbeten på området Anneberg i Grebbestad och arbetet beräknas vara klart under våren 2021.

Det aktuella markområdet medger en byggrätt om ett större antal flerbostadshus samt möjliggör 16 villatomter. Tanums Bostäder befinner sig för närvarande i planeringsstadiet av en nybyggnation av hyresrätter på området Anneberg. Enligt Tanums kommuns nya klimatstrategi, så ska minst ett av bostadsbolagets bostadsprojekt, under åren 2020–2024, vara trähus eller byggnader av andra ekologiskt hållbara material. Ambitionen är att en sådan byggnation kan bli aktuell på Anneberg. Något beslut om startpunkt för detta bostadsprojekt har dock ännu inte fattats.

Försäljningsprocessen av de 16 villatomterna kommer att påbörjas inom kort och fastigheterna kommer att förmedlas genom upphandlad fastighetsmäklare Askengren Fastighetsmäklare.

Är du intresserad av detaljplanen för detta område kan du söka på "Tanums-Gissleröd 1:6" på www.tanum.se

Full fart på markarbetena på området Anneberg i Grebbestad.

Debattinlägg till:
Tanums kommun
Kommunkansliet
457 81 Tanumshede

Besöksadress: Kommunhuset Tanumshede
Apoteksvägen 6, 457 31 Tanumshede
Telefon 0525-180 00 Fax 0525-183 00
E-post kommun@tanum.se Hemsida www.tanum.se

en del av
BOHUSLÄN